لە قوولایی ستراتیژییەوە، بۆ قووڵایی کێشەی کورد ... 1 ... سمکۆ عەبدولکەریم

بەشی یەکەم ....

سیاسەتی ئەم قۆناغەی تورکیا رەنگدانەوەی ئەو سیاسەت و تێڕوانین و تێزانەی ئەحمەد داود ئۆغلۆن، کە خۆی لە کتێبەکەیدا دەبینێتەوە بە ناوی «قووڵایی ستراتیژی».
بۆ خوێندنەوەی ئەم کتێبە دەکرێ لەوە تێبگەین کە تورکیا لە سایەی فەرمانڕەوایی پارتی داد و گەشەپێدان «ئاکەپە» و کەسایەتی رەجەب تەیب ئەردۆغان و ئەحمەد داود ئۆغلۆ لە ڕابردوودا چۆن لە هەوڵی ئەوەدا بوون تورکیا بکەنەوە بە چەقی ستراتیژی ناوچەی خۆرهەڵاتی ناوەڕاست. لەم کتێبەیدا ئەم بابەتە زۆر بە ڕوونی ڕوونکراوەتەوە، بە تایبەتی لەو بەشە دیاریکراوەیەدا کە تایبەتە بە کێشەی کورد.

ئەوەی وایکرد بگەڕێمەوە سەر ئەم کتێبەی داود ئۆغلۆ، ئەو سیاسەتەی کرانەوەی تورکیا بوو بەڕووی کورددا، بە تایبەتیش بەرامبەر بە هەرێمی کوردستان، کە جۆرێك لە سیاسییەکانی کورد و رۆشنبیران بەگەشبینییەکی زۆرەوە لێیدەڕوانی و بە وەرچەرخانێکی گەورەی سیاسەتی تورکیایان دانا، لە مێژووی ئەم وڵاتەدا.

بەڵام ئەگەر بەوردی چاو بەم کتێبەی «ئەحمەد داود ئۆغلۆ» دا بخشێنینەوە، لە ستراتیژییەتی ئەو کرانەوە و سیاسەتە تازەیەی تورکیا تێدەگەین، کە بە شێوەیەکی زۆر ستراتیژی خۆی لە سیاسەتی ئیحتیواکردندا دەبینێتەوە و زۆر بەڕاشکاوی ئەوە دەخاتەڕوو، نایشارێتەوە کە تورکیا بۆ گەیشتن بە «ستراتیژییەتی قووڵایی» پێویستە پشت بە ستراتیژییەتی ئیحتواکردن ببەستێت، بە تایبەتیش لە بەرامبەر کورد.

ئەمەش بە لەبەرچاوگرتنی هەرسێ بنەما سەرکییەکانی، کە ئۆغلۆ وەك بنەمای ئەم سیاسەتە تازەیەی ئاماژەی بۆ کردوە، وەك «جیورۆشنبیری و جیوئابوری و جیوسیاسی، ئۆغلۆ وەك پێکهاتەیەکی کاریگەر دەڕوانێتە کورد و پێی وایە لەم قۆناغەدا کورد بۆ وڵاتە زلهێزەکان، هۆکارێکی باشە، لە بەرامبەر چۆنییەتی مامەڵەکردن لە گەڵ

هەریەك لە سێ پێکهاتە سەرەکییەکەی خۆرهەڵاتی ناوەڕاست، تورك و عەرەب و فارس».

ئەمەش وادەکات بە شێوەیەك لە شێوەکان لەم هاوکێشە ستراتیژییەدا، بە پشت بەستن بە هۆکارەکانی وەك “جیو سیاسی و ئابوری و جیو دووانییەکە و رۆشنبیرییەکەی” سوود لە کورد وەربگیرێ.
ئۆغلۆ پێی وابوو لە داهاتوویەکی نزیکدا ئەم بنامایەی «جیو دووانییەکە» لە هەریەك لە وڵاتەکانی تورکیا و ئیران و دوو وڵاتە عەرەبییەکە، گۆڕەپانەکە لە بەردەم هەر جۆرە دەست تێوەردان و بەکارهێنانێك واڵا دەکات.

ئەمەش بە مەترسی دەزانێ و پێی وایە کورد دەخاتە بەردەم مەترسی بەکارهێنان (الاستغلال) لە لایەن وڵاتە زلهێزەکانەوە، لە چوارچێوەی ئەم گەمە ستراتیژییەشدا، بە تایبەتی لە سەروبەندی تیربوونی ناکۆکی نێوان وڵاتەکان، کورد بەدۆڕاو دەزانێ.
ئۆغلۆ لەو کتێبەیدا «قووڵایی ستراتیژی» ئاماژە بۆ دوو گۆشەنیگای سیاسی جیاواز دەکات سەبارەت بە کێشەی کورد، لە لایەن هەریەك لە ئەمریکا و ئەورپا، پێی وایە ئەمریکا هەر لە سەرەتاوە کێشەی کورد بە بەشێك لە کێشەی عیراق دەزانێ، بە پێچەوانەی ئەوروپا، کە کێشەی کورد بە کێشەیەکەی بنچینەیی تورکیا دەزانێت.

لەم روانگەیەوە ئۆغلۆ قەتیس کردنی کێشەی کورد لە سنووری عیراق، یان سنووری تورکیا، بەشێوەیەکی گشتی بەیارمەتیدەر نازانێت بۆ دیاریکردنی بەرژەوەندییەکانی ئەوروپا و ئەمریکا لەو کێشەیەدا، بەڵام لە گەڵ ئەوەشدا، دان بەوەدا دەنێ کە هەمدیسان تورکیا هەست بە بێزارییەکی مەترسیدار دەکات، لە بەرامبەر هەریەك لەو دوو ه□□و□یستەی ئەمریکاو ئەوروپا.

«ئۆغلۆ» پێی وابوو ئەم جۆرە تێڕوانینەی ئەوروپا کار دەکاتە سەر پەیوەندییە دوو قۆلییەکانی تورکیا و وڵاتانی ئەوروپی، بە تایبەتی وڵاتانی وەك یۆنان و ئەڵمانیا، دواجار ئەمەش بە یەکێ لە بنەماکانی گفتوگۆکانی نێوان تورکیا و یەکێتی ئەوروپا دادەنێ.
بەڵام سەبارەت بە تێڕوانینی ئەمریکا بۆ کێشەی کورد، کە لە چوارچێوەی عیراقدا لێیدەڕوانێ، ئۆغلۆ پێی وایە لە هەنگاوی یەکەمدا ئەم مەسەلەیە نا بێتە هۆی راستەوخۆ بەیەك هەڵپژاندا.
بەڵام دیسان تورکیا بە وریایی و گومانەوە دەڕوانێتە ئەو هەڵوێستەی ئەمریکاش.
پێویستە بووترێ ئەو تێڕوانیانەی تورکیا بۆ کێشەی کورد بۆ بەر لە

رووخاندنی سەدام و دەستگیرکردنی ئۆجەلان دەگەڕێتەوە، چونکە بە دەستگیرکردنی ئۆجەلان تورکیا ئاهێکی فێنك بە گیانیدا هاتەوە، بەتایبەتی کاتێ ئەمریکا دەستگیرکردنی ئۆجەلانی بە کردارێکی ناوخۆیی تورکیا لە قەڵەمدا.

لە درێژەی پەرەسەندنەکاندا، بە تایبەتی دوای دەستگیرکردنی ئۆجەلان، داود ئۆغلۆ پێی وانییە کێشە سیاسییەکانی ناوچەی خۆرهەڵاتی ناوەڕاست بەرەو چارەسەرکردن دەچن، بەڵکو بە پێچەوانەوە پێی وایە، لێرەوە گەمەیەکی تازەی زۆر مەترسیدار دەست پێدەکات.
هەرچەندە ئەمریکا لە هەموو بۆنەیەکدا لە بەرامبەر پارتی کرێکارانی کوردستاندا، پشتیوانی خۆی بۆ تورکیا دەردەبڕێت، بەڵام لە بەرامبەر ئەوەدا داوا لە تورکیا دەکات لە بەرامبەر هەر هەنگاوێکی نوێی ئەمریکا لە خۆرهەڵاتی ناوەڕاستدا پێویستە تورکیا سیاسەتی نزیك بوونەوە پەیڕەو بکات.

داود ئۆغلۆ پێی وایە ئەو داواکارییانەی ئەمریکاش کاتێك ڕوو لە پتربوون دەکەن کە مەسەلەی چارەسەرکردنی کێشەکانی عیراق و فەلەستین دێنە پێشەوە.
بە دیوێکەی دیکەشدا ئۆغلۆ هەرچەندە دەخی دوای دەستگیرکردنی ئۆجەلان بەجۆرێك لە باڵکێشانی ئارامی بەسەر وڵاتانی ئەوروپادا وەسفدەکات، لە هەمان کاتدا بە جۆرێك لە قورسترکردنی داواکارییەکانیشیان بەسەر تورکیا لە قەڵەمدەدات.
چونکە پێشتر لەترسی ئەوەی بە پشتیوانیکردن لە ڕێکخراوی تیرۆرستی تۆمەتبار نەکرێن، وڵاتانی ئەوروپی دەبوایە بە وریایی و لەسەرخۆ و بە نەرمی فشار بخەنە سەر تورکیا، ئەمەش زیاتر لە دوای کۆبوونەوە لوتکەیەکەی هلسنکی و لە چوارچێوەی پێوانەکانی کۆپنهاگن جەختی لەسەر کرایەوە، کە وڵاتانی ئەوروپا لە خۆرهەڵاتی ناوەڕاستدا بەو شێوەیە دەیانڕوانییە کێشەی کورد، کە کێشەیەکی تورکییە.

سەرەنجام ئەحمەد داود ئۆغلۆ لەچوارچێوەی فەلسەفەی ئیحتواکردن و پشتبەستن بە رەهەندەکانی رۆشنبیری و ئابووری و سیاسی و دیپلۆماسی، پێی وابوو دەکرێ کۆتایی بە کێشەی کورد لە تورکیا بهێنرێت. کە بەلای منەوە مەسەلەکە کۆتایی پێهێنان نییە، لە روانگەی چارسەرکردنەوە، بەقەد ئەوەی گەمارۆدانی کوردە لە هەموو لایەکەوە، بە ئەوەی لە لایەن وڵاتانی زلهێزەوە لە دژی تورکیا بەکار نەهێنرین.